Wsławnemu Panu
Dyr. J. Semenowiczowi
z wyrazami głębokiego
poważania przesyła
Autor
Lwów, 2.XII.192

POLSKIE PISMO ENTOMOLOGICZNE

BULLETIN ENTOMOLOGIQUE DE LA POLOGNE

wydaje (publié par)
POLSKI ZWIĄZEK ENTOMOLOGICZNY
LA SOCIÉTÉ POLONAISE DES ENTOMOLOGISTES

T. VIII. — ZESZYT 1—4. — 1929

ROMAN KUNTZE

NIEKTÓRE KOLEOPTEROLOGICZNE WYNIKI WYCIECZEK NA MAŁOPOLSKIE PODOLE W LATACH 1926—1928

(EINIGE KOLEOPTEROLOGISCHE ERGEBNISSE FAUNISTISCHER EXCURSIONEN IM POLNISCHEN PODOLIEN IN DEN JAHREN 1926—1928)

LWÓW 1929
Z DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IMIENIA OSSOLIŃSKICH
POD ZARZĄDEM KAZIMIERZA FIGWERA

ODBITKA Z „POLSKIEGO PISMA ENTOMOLOGICZNEGO“ T. VIII. Z. 1-4. 1929
EXTRAIT DU „BULLETIN ENTOMOLOGIQUE DE LA POLOGNE“. T. VIII. 1929.

Niektóre koleopterologiczne wyniki wycieczek na małopolskie Podole w latach 1926—1928.

(Einige koleopterologische Ergebnisse faunistischer Excursionen im polnischen Podolien in den Jahren 1926—1928).

napisał
ROMAN KUNTZE.

W l. 1926—1928 kontynuowałem wycieczki na małopolskie Podole, otrzymując corocznie na ten cel zasiłki z Lwowskiego Koła Współpracowników Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademji Umiejętności. Część wyników, a mianowicie dotyczące specjalnie badanej grupy t. j. Halticinów, opublikowałem już oddzielnie. Poniżej podaję wyniki, dotyczące chrząszczy z innych grup, nowych dla fauny Polski i rzadkich oraz nowe szczegóły z rozsiedlenia geograficznego.

Przy oznaczaniu kilku Ryjkowców *(Curculionidae)*, zwracałem się z prośbą o pomoc do Kol. Dra S. Smreczyńskiego w Krakowie i Prof. Dra K. Peneckego w Czerniowcach. Za oznaczenie tych gatunków składam im serdeczne podziękowanie.

Zupełnie nie zajmowałem się odmianami barwnemi i omawiam tylko wyniki dotyczące gatunków. — Oprócz chrząszczy zebranych przezemnie, podaję 2 gatunki dostarczone mi przez absolwentów Wydziału rolniczo-lasowego Politechniki Lwowskiej.

Gatunki nowe dla fauny Polski.

W „Wykazie“ M. Łomnickiego z r. 1913, ani w znanych mi pracach późniejszych, nie są wymienione gatunki następujące:

Mordella velutina Emery. Sinków nad Dniestrem (na wschód od Zaleszczyk), Mielnica VII. — Do niedawna w katalogach uważana za var. od *aculeata* L., ostatnio Apfelbeck w monograficznej rewizji tej grupy uznaje ją za odrębny gatunek (3). Znana z Półwyspu Bałkańskiego, Rosji Południowej i Azji Małej. Apfelbeck nazywa ją: „echt pontische Art“.

Pachycerus scabrosus Brull. (det. Dr. S. Smreczyński). Zaleszczyki V. — Znany z Europy południowej, w Niemczech podany tylko z Nassau.

Larinus ruber Mocz. (det. Dr. K. Penecke). Czartowa Góra pod Rohatynem 21 V, na kwitnącej *Centaurea axillaris*

Willd. para w kopulacji. — Opisany z Elizabetgradu w Południowej Rosji, znany również z Kaukazu. Zasiąg jego zatem zostaje przesunięty około 600 km na zachód.

Poza dzisiejszemi granicami Rzeczypospolitej znanemi tylko dotychczas były:

Meloë hungarus Schrk. Sinków nad Dniestrem, 25 IV. — Tylko Andrzejowski podał ją z Podola zazbruczańskiego z obszarów nad Dochną (okolice Bałty) (2). Gatunek rozsiedlony od Rosji Południowej przez Węgry, Środkowe Niemcy po Francję.

Cryptocephalus quinquepunctatus Harrer. Dobrowlany pod Zaleszczykami, VII. (zb. A. Zołczewski). — Podany w „Wykazie M. Łomnickiego ze Śląska, według Gerhardta zbierany tamże tylko w okolicy Lignicy i Olawy, jako wielka rzadkość. Zasiąg jego obecnie przedstawia zatem element południowy, z t. zw. dysjunkcją podkarpacką.

Thamnurgus variipes Eichh. Kudryńce nad Zbruczem, 8 VII, w mieszanym lesie dębowo-grabowym, w łodygach *Euphorbia amygdaloides* L. — Łodygi, w których żerują te Korniki, łatwo dadzą się z zewnątrz poznać po dość dużym otworze wchodowym. Podany przez Reittera ze Śląska, ale jak z jego określenia można wnioskować, tylko z okolic przyległych do pogranicznego, morawskiego miasta Paskowa. Znalazłem go także — oprócz tego stanowiska podolskiego — na Wyżynie Lubelskiej, w Zwierzyńcu nad Wieprzem, w lesie bukowo-jodłowym, na t. zw. Bukowej Górze we wrześniu. Dalsze dopiero poszukiwania mogą wykazać, czy te dwa stanowiska łączą się przez Roztocze i czy ten gatunek jest przykładem dysjunkcji podkarpackiej. Zwraca również uwagę fakt, że na naszem terytorjum dochodzi dalej na północ, niż na zachodzie (na terenie państwa niemieckiego nie jest znany), co posiadałoby szereg analogij w rozmieszczeniu innych gatunków.

Gatunki nieznane dotychczas z Podola.

Następujące gatunki podane były dotąd z innych dzielnic Polski. Niektóre z nich występują zapewne na całem terytorjum Polski, a tylko wskutek rzadkości zostały dotąd na znacznych terenach przeoczone, dla niektórych jednak znalezienie ich na Podolu uzupełnia dotychczasowe wiadomości o ich rozsiedleniu w sposób charakterystyczny.

Troglops cephalotes Ol. Czortowiec pod Obertynem, VI. —

Podany tylko z Zakopanego (12). Przekonałem się jednak, że okaz zebrany w Janowie pod Lwowem i oznaczony przez M. Łomnickiego jako *T. silo* Er. należy również do tego gatunku. Błędne oznaczenie go przez M. Łomnickiego, było spowodowane przez niejasne scharakteryzowanie tych dwu gatunków względnie różnic między niemi u Erichsona. Oznaczenie okazów z Czortowca i Janowa, przeprowadziłem na podstawie monografji Malachiidów M. Peyrona (17) i Abeille'a de Perrin (1). Różnicą najcharakterystyczniejszą między oboma gatunkami jest według tych monografij to, że przedplecze u *T. cephalotes* Ol. jest zwężone ku tyłowi prostolinijnie, podczas gdy u *T. silo* Er. przed nasadą jest przewężone, więc brzeg boczny tegoż jest przed kątem tylnym wykrojony. Prothorax peu à peu retréci en arrière: *T. cephalotes* Ol. Prothorax resseré en arrière avant la base: *T. silo* Er. — według Peyrona. Corselet fortement et sinuesement étranglé à la base: *silo*. Corselet obliquement rétréci, sans sinuosité à la base: *cephalotes* — według Abeille'a de Perrin. — Nadto głowa ♀ u *cephalotes* jest prawie cała czarna, u *silo* w przedniej części czerwona. Należy więc wykreślić z fauny polskiej *T. silo* Er.; *T. cephalotes* Ol. zaś znany jest dotąd w trzech okazach z Polski: Janów pod Lwowem, Zakopane, Czortowiec pod Obertynem. Należy do gatunków szeroko rozsiedlonych, lecz bardzo rzadko spotykanych, ma żyć na kwiatach lipy. Przez wykreślenie *T. silo* Er., usuwamy jedną z senzacyjnych zagadek zoogeograficznych naszej fauny: gatunek ten jest południowym elementem, znanym tylko z Włoch, Francji południowej i Kaukazu, podczas gdy *T. cephalotes* Ol. ma zasiąg bardziej północny: dochodzi do okolic Hamburga w Niemczech.

Cardiophorus rubripes Germ. Kołodróbka nad Dniestrem, 7 VII, na znanej ściance z roślinnością stepową. — Dotychczas znany u nas tylko z Ojcowa (20), można go zaliczyć do elementów południowych z dysjunkcją podkarpacką.

Trachys fragariae Bris. Kudryńce nad Zbruczem, 9 VII, czerpakiem skoszony w lesie grabowo-dębowym. — Podany z Krakowa (20), zapewne występuje na całem terytorjum Polski.

Phymatodes kollari Redt. Mikulińce, w dąbrowie, zeb. J. Krzyszowski. — Ten południowo-wschodni gatunek, rozsiedlony od Rosji południowej po Austrję i Czechy, podany był

w Polsce dotąd z Puław (4), znalezienie go na Podolu uzupełnia jego zasiąg w sposób nader wyraźny: do Puław dochodzą i inne elementy południowo-wschodnie naszej fauny, jak *Dorcadion striatum* Dalm., *Platyscelis melaena* Fisch. i t. p.

Cryptocephalus octacosmus Bed. Łosiacz pod Borszczowem, okolice Mielnicy w lipcu nierzadki na mokrych łąkach. W jednym z poprzednich przyczynków omówiłem stanowiska tego gatunku w związku z przeprowadzoną tamże korekturą nomenklaturyczną i podaniem go z okolicy Lwowa (9). Przez odkrycie na Podolu, obejmuje zasiąg tego gatunku już prawie całą Polskę (nieznany jest dotąd tylko z północnego wschodu).

Otiorrhynchus pinastri Hbst. Żeżawa pod Zaleszczykami, 22 V, czerpakiem skoszony na polance w dąbrowie, 2 okazy. — Wiadomości dotychczasowe o rozsiedleniu tego gatunku przedstawiają splot niezrozumiałych zagadek, t. j. nie dają się narazie sprowadzić do żadnego typu rozsiedlenia. Poza Polską znany, począwszy od Bośni, przez kraje wschodnio-alpejskie po Bawarję i Czechy. Na ziemiach polskich znany dotąd jedynie[1]) ze Lwowa, gdzie był zbierany dość obficie w mieście w dzielnicy Łyczakowskiej i przyległej do tej dzielnicy okolicy przed 20 laty, od tego zaś czasu przez nikogo z koleopterologów lwowskich nie spotykany (18). Znalezienie go na Podolu świadczy, że stanowisko lwowskie nie było tak izolowane, a nadto nie budzi żadnego podejrzenia co do możliwości zawleczenia go przez człowieka z sadzonkami, jak możnaby ewentualnie przypuszczać o ówczesnem występowaniu we Lwowie; nie przyczynia się jednak zupełnie do interpretacji geograficznego rozsiedlenia tego gatunku.

Hylesinus toranio Bern. (= *oleiperda* F). W Łosiaczu pod Borszczowem, w lesie mieszanym liściastym 1 okaz skoszony czerpakiem[2]), zapewne wywodzi się tam na jesionie. Kornik ten, jako

---

[1]) Przez Osterloffa podany był ten gatunek z Tatr (15); zważywszy jednak, że według informacyj udzielonych mi przez Kol. Dra Smreczyńskiego w znanych mu licznych materjałach chrząszczy tatrzańskich, gatunek ten nie jest reprezentowany, że Osterloff popełniał przy oznaczaniu chrząszczy dość grube pomyłki, a w znajdującym się w Muzeum im. Dzieduszyckich zbiorze Osterloffa dowodowych okazów niema, możemy tę datę pozostawić nieuwzględnioną.

[2]) O tym to okazie mówi Nunberg (14), na podstawie otrzymanych odemnie wiadomości, pomyliwszy miejscowość (podaje okolice Czortkowa zamiast Borszczowa).

gatunek południowy (w Europie południowej żeruje na oliwce, a w sztucznych lasach w Rosji południowej stał się groźnym szkodnikiem jesionu), znany jest u nas z kilku izolowanych stanowisk: Rudna pod Rzeszowem, Warszawa, Śląsk, Prusy (14).

Być może, że należy do charakterystycznych gatunków dąbrowy podolskiej.

Pseudostyphlus pilumnus Gyll. (det. Dr. Smreczyński). Łosiacz pod Borszczowem, VII. — W „Wykazie" M. Łomnickiego podany z Cieszyna i Prus.

Gatunki nieznane dotychczas z Podola jarowego.

Dla sprawy regjonalizacji Podola i zestawienia bogactwa fauny Podola jarowego, przedstawia pewną wartość stwierdzenie w tej dzielnicy gatunków, znanych dotąd z dzielnic sąsiednich:

Licinus cassideus F. Zaleszczyki IV, Czortków IX, na skalistych ściankach pod kamieniami. — Znany mi jedyny okaz Muzeum im. Dzieduszyckich pochodzi z Miodoborów. Chrząszcz ten należy, zdaje się, do gatunków, które na Podolu pojawiają się tylko w pewne lata obficiej, w inne są bardzo rzadkie. W poprzednich latach moich wycieczek na Podole 1922—1926 i w r. 1928 nie spotkałem się z nim zupełnie, w 1927 złowiłem na wymienionych powyżej stanowiskach 3 okazy, a również 1 okaz w Zaleszczykach w sierpniu złowiła w tymże roku Dr. J. Sokólska.

Cassida canaliculata Laich. Zaleszczyki, IV, na ściankach. — Podałem przedtem ten gatunek z Miodoborów i wzgórz Opola.

Luperus circumfusus Marsh. Kołodróbka nad Dniestrem, 7 VII, na ściance z roślinnością stepową. — Znany do niedawna tylko z południowo-zachodniej Polski, przez Dra J. Kinela i Dra J. Noskiewicza odkryty na wzgórzach Opola (13).

Północny zasiąg gatunków znanych z nad Dniestru.

Najobficiej, jak wiadomo, występują elementy południowe i południowo-wschodnie fauny Podola w jarze Dniestru. Które jednak są faktycznie do niego ograniczone, a które i jak daleko sięgają na północ, należy do jednego z ważniejszych problemów zoogeograficznych Podola. Do tej sprawy mogę dodać następujące fakty:

Agriotes litigiosus Rossi var. *tauricus* Heyd. Skała nad Zbruczem, 15 VII. — Synonimikę tego gatunku podałem w jednym

z przyczynków poprzednich, podając go z okolicy Zaleszczyk (8). W nowo wydanym Katalogu chrząszczy palearktycznych, uznany został *A. tauricus* Heyd. za wschodnią rasę *A. litigiosus* Rossi. (W jarze Dniestru gatunek ten w r. 1926 od połowy lipca był pospolity od Zaleszczyk po Dźwinogród).

Quasimus minutissimus Germ. Czortków, VII, pospolity na różnych kwitnących roślinach, jak *Sambucus, Mentha.* Podany przez Dra J. Kinela z okolic Zaleszczyk i Horodenki (5).

Olibrus bisignatus Mén. Borszczów, VII, na *Carduus acanthoides* L. — W przyczynku poprzednim podałem go, jako nowego dla Polski z Zaleszczyk i Obertyna (9). Łowiłem go także w okolicy Mielnicy.

Phyllobrotica adusta Creutz. Kudryńce nad Zbruczem, 9 VII. Znana z nad Dniestru: Zaleszczyki, Sinków, Kołodróbka.

Larinus vulpes Ol. Borszczów, VII, na *Echinops sphaerocephalus* L. — W poprzednich przyczynkach ja i Dr. J. Kinel podaliśmy ten gatunek z nad Dniestru (5, 9).

Liparus transsylvanicus Petri. W południowych Miodoborach łowiłem go w maju na halawie na Ostrej Skale pod Oknem i na skraju lasu pod Zieloną na wschód od Grzymałowa. Na zachodniem Podolu gatunek ten przez wzgórza Opola dochodzi pod Lwów, na wschodniem jednak znany był tylko z nad Dniestru i dolnego Seretu (10, 11), znalezienie go w Miodoborach, wyznacza więc jeden z północnych punktów zasięgu i narazie najbardziej wschodni. W okolicy Tarnopola prawdopodobnie już nie występuje, gdyż nie łatwoby przeoczył tak wielkiego chrząszcza Rybiński. Na Podolu w granicach swego zasięgu w każdym razie nie jest rzadki, w okolicy Lwowa zaś nie był łowiony od lat kilkudziesięciu — jest to albo wynikiem rzadkości występowania na stanowisku kresowem albo może analogiczne zjawisko do omówionego powyżej wymarcia w okolicy Lwowa *Otiorrhynchus pinastri* Germ.

Jak z powyższych danych wynika, elementy południowopodolskie dochodzą od Dniestru na północ niektóre dość daleko. Prawdopodobnem jest jednak, że występowanie całego szeregu z nich ogranicza się tylko do jarów; w lipcu 1927 roku przepędziłem 3 tygodnie w Łosiaczu pod Borszczowem na wierzchowinie, prawie codziennie zbierając owady w okolicy, ale nigdzie tam nie spotkałem wymienionych powyżej *Agriotes*

litigiosus var. *tauricus* Heyd., *Olibrus bisignatus* Mén., *Quasimus minutissimus* Germ. W przedsiębranych stamtąd krótkich wycieczkach do okolic w jarach: Czortków, Borszczów, Skała nad Zbruczem do kilku godzin na te gatunki natrafiłem. (Wymienione trzy gatunki nie są monofagami jakichś rzadszych roślin i ich zasiąg nie jest napewno wynikiem stosunków geobotanicznych jarów). Fakty te są analogją „grupy wystąpień jarowych" wykazanej przez Dra Noskiewicza (13) na wielkiej ilości przykładów wśród Błonkówek *(Hymenoptera)* i należą do sformułowanego przez tegoż autora pierwszorzędnego problemu zoogeograficznego: analizy pojęcia gatunków stepowych i wydzielenia wśród nich zespołów ekologicznych.

Ważniejsze zoogeograficznie gatunki znalezione na t. zw. Pokuciu stepowem.

Podczas wycieczki w czerwcu 1927 w okolice Horodenki i Obertyna, znalazłem tam kilka gatunków znanych tylko na północ od Dniestru. Dalsze badania analogiczne, mogą przyczynić się do rozwiązania, prawdopodobnie negatywnego, sprawy samodzielności zoogeograficznej Pokucia stepowego i roli Dniestru, jako granicy w rozsiedleniu zwierząt.

Athous łomnickii Reitt. Podwysoka pod Horodenką, skoszony w rowie śródpolnym, Igrzyska pod Obertynem, na halawie na wzgórzu gipsowem, VI. — Znajdujący się w zbiorze Muzeum im. Dzieduszyckich, jako jedyny okaz *cotyp*, pochodzi z Sinkowa nad Dniestrem; ja łowiłem go w okolicy Mielnicy z początkiem lipca dość licznie w środowiskach różnych: na polach, ugorach, brzegach lasów, również dość daleko od jaru. Podanie przez Reittera jako „terra typica": „Umgebung von Lemberg", polega zapewne na niedostatecznej orjentacji geograficznej.

Otiorrhynchus velutinus Germ. Podwysoka pod Horodenką, również skoszony w rowie śródpolnym. — Znane dotychczas stanowiska wszystkie na północ od Dniestru: Tarnopol, Czortków, Zaleszczyki, Mielnica (5).

Ceutorrhynchus dimidiatus Friv. (det. Dr. S. Smreczyński). Głuszków pod Horodenką, — Podany dotychczas tylko z Tarnopola przez Rybińskiego; według Penecke'go (16)

żyje na *Nonnea pulla* L. i pojawia się dopiero pod wieczór, czemby częściowo można tłumaczyć rzadkie spotykanie się z nim.

Amphimallus altaicus Mnnh. Czortowiec pod Obertynem, na halawie. — Gatunek dopiero w ostatnich latach odkryty w Polsce, mianowicie na wzgórzach Opola, może nasunąć pytanie, czy istnieją elementy ograniczone do Opola i Pokucia stepowego: takim gatunkiem wśród Żądłówek jest według Dra Noskiewicza *Colletes anchusae* Nosk.

Potosia hungarica Hbst. Czortowiec pod Obertynem, na skraju halawy na *Carduus acanthoides* L.

Nowe stanowiska gatunków odkrytych na Podolu w ostatnich latach.

Podanie nowych stanowisk kilku gatunków, odkrytych na Podolu w ostatnich latach przez innych autorów, uważam za wskazane dla uzupełnienia rozsiedlenia i sprawy rzadkości, względnie pospolitości:

Olibrus gerhardti Flach. Filipkowce pod Mielnicą, VII, w koszyczkach *Senecio nemorensis* L. — Odkryty przez Dra J. Kinela w niedalekiej odległości w Olchowcu, jednak tylko jako var. *heydeni* Flach (6), podczas gdy złowione przezemnie oba okazy należą do ciemnej formy typowej. Zresztą *heydeni* Flach w nowym katalogu chrząszczy palearktycznych został uznany tylko za aberrację (barwną) gatunku *gerhardti* Flach.

Platyscelis gages Fisch. Miodobory: Ostra Skała pod Oknem, V. — Podany przez Dra J. Kinela z Łysej Góry pod Złoczowem i Monasterzysk (5).

Baris atricolor Boh. Kudryńce nad Zbruczem, VII. — Odkryty dla Polski przez Dra S. Smreczyńskiego w Kołodróbce nad Dniestrem (19).

LITERATURA.

Podaję tylko prace dotyczące niektórych szczegółów cytowanych, pomijając powszechnie używane podręczniki, katalogi i większe prace faunistyczne, podane w katalogu M. Łomnickiego w r. 1913.

1. Abeille de Perrin. Malachides d'Europe et pays voisins. Publication de la Societé Entom. de France. 1891.

2. Andrzejowski. Rys botaniczny krain zwiedzonych w podróżach pomiędzy Bohem i Dniestrem od Zbrucza aż do Morza Czarnego, odbytych w latach 1814—1822. Wilno 1823.

3. Apfelbeck. Revision der paläarktischen *Mordella*-Arten aus der *aculeata*-Gruppe. Ann. Mus. Nation. Hungarici Hist. Naturalis. XIII. 1914.

4. Ciszkiewicz. Materjały do fauny Kózek Polski. Pismo Entom. IV. 1925.

5. Kinel. Notatki koleopterologiczne z Polski. Pol. Pismo Entom. II. 1923.

6. Kinel. Notatki koleopterologiczne z Polski. II. Pol. Pismo Entom V. 1926.

7. Kinel i Noskiewicz. Zapiski entomologiczne z Kasowej Góry. Kosmos. 49. 1924.

8. Kuntze. Nowe dla Polski i rzadsze chrząszcze z Podola. Pol. Pismo Ent. II. 1923.

9. Kuntze. Nowe stanowiska kilku rzadszych chrząszczy w południowo-wschodniej Polsce. Tamże. T. IV. 1925.

10. Łomnicki J. Spis ryjkowców rodzaju Rozpucza Muzeum im. Dzieduszyckich. Rozpr. i wiadom. z Muzeum. im. Dzieduszyckich. T. IX. 1923.

11. Łomnicki J. Kilka uwag o polskich gatunkach Rozpucza. Rozpr. i wiadom. z Muzeum. im. Dzieduszyckich X. 1924—1927.

12. Mazur. Nowe dla fauny polskiej gatunki i odmiany chrząszczy. Pol. Pismo Entom. II. 1923.

13. Noskiewicz. Z wycieczek hymenopterologicznych na Podole. II. Rozpr. i wiadom. z Muzeum im. Dzieduszyckich. V—VI. 1919/1920.

14. Nunberg. Rozmieszczenie geograficzne *Scolytoidea* na ziemiach polskich. Spraw. Kom. Fizjograficznej. LXIII. 1928.

15. Osterloff. O chrząszczach krajowych. Pam. Fizjograf. 3. 1883.

16. Penecke. Die Curculioniden- (Russelkäfer)- Fauna der Bukowina. Bullet. Societ. d. Stinte Universis. Cernauti 1928.

17. Peyron. Etude sur les Malachiides d'Europe et du bassin de la Mediterranee. L., Abeille. 1877.

18. Smulikowski. Fauna owadów okolicy Lwowa. *Otiorrhynchus*. Pol. Pismo Entom. II. 1923.

19. Smreczyński. Kilka uwag o krajowych ryjkowcach. Pol. Pismo Entom. VII. 1928.

20. Tenenbaum. Przybytki do fauny chrząszczów Polski od r. 1913. Rozpr. i wiad. z Muzeum im. Dzieduszyckich, VII—VIII. 1921/22.

Zusammenfassung.

Als wichtigere Ergebnisse der in J. 1926—28 fortgeführten [1]) Untersuchungen über Käferfauna des in jetzigen Grenzen Polens liegenden Teiles Podoliens wird folgendes [2]) mitgeteilt:

---

[1]) Sieh diese Zeitschrift Bd. II (1923), Bd. IV (1925) und Acta Musaei Dzieduszyckiani X 1924—1927.

[2]) Nur aus zoogeographischen und ökologischen Gründen besonders erwähnungswerte Arten werden in dieser Zusammenfassung besprochen. Über das Vorkommen anderer im Gebiete können dem der polnischen Sprache nicht mächtigen Koleopterologen die lateinischen Namen im polnischen Texte Kunde geben.

Als für Polen neue Arten wurden: *Mordella velutina* Emery, *Pachycerus scabrosus* Brull., *Larinus ruber* Mocz., *Meloë hungarus* Schrnk, *Thamnurgus variipes* Eichh. aufgefunden, wodurch der Anteil der südlichen und südöstlichen Elemente an der Fauna Podoliens vermehrt und die Grenzen aller dieser Arten merklich gegen Norden und Nordwesten verschoben werden

Der nördlichste Fundort des *Thamnurgus variipes* Eichh. wurde auf dem Lubliner Hügelland etwa bei 50° 40′ nördl. Breite gefunden, diese Art geht also in Polen weiter gegen Norden, als in Nachbargebieten im Westen: in Deutschland ist sie nicht bekannt. Solche nach Norden im Osten Europas weiter geschobene Verbreitung scheint auch einer grösseren Anzahl von südlichen Tieren eigen zu sein.

Die Verbreitung des *Otiorrhynchus pinastri* Germ., der eben in der Gegend von Zaleszczyki gefunden wurde, bleibt dagegen weiter höchst rätselhaft: die Art ist von Bosnien durch Ostalpenländer bis Bayern und Böhmen bekannt und in Polen wurde sie etwa vor 20 Jahren in der Gegend von Lwów beobachtet, seit dem aber scheint sie verschwunden zu sein. Ausser diesen zwei Fundorten ist sie in Polen nicht gefunden worden.

Die meisten südlichen und südöstlichen Arten der Fauna Podoliens sind vom Dniestr-Tal bekannt, wo sie meistens an steilen, reichlich besonnten, von der Kultur wenig berührten Abhängen vorkommen. Von da greifen sie nach Norden her, für *Agriotes litigiosus* Rossi var. *tauricus* Heyd., *Quasimus minutissimus* Germ., *Olibrus bisignatus* Mén. hat der Verfasser auch hier eine Beschränkung auf Abhänge der Flusstäler und das Fehlen auf dazwischen liegender Hochebene gefunden. Die Ausscheidung dieser Tal-Gruppe der Fauna Podoliens hält der Verfasser für eines der wichtigsten Probleme der ökologischen Zoogeographie dieses Landes, worauf schon vor einigen Jahren Noskiewicz bei seinen Studien über podolische Hymenopterenfauna hinwies.

Der Fluss Dniestr scheint keine faunistische Scheidegrenze gegen das südlich liegende Pokucie zu bilden. Ausser den bis jetzt bekannten südlichen und südöstlichen Arten hat dort jüngst Verfasser *Athous łomnickii* Reitt., *Otiorrynchus velutinus* Germ., *Ceutorrhynchus dimidiatus* Friv., *Amphimallus altaicus* Mnnh., *Potosia hungarica* Hbst. gefunden. Es sei dabei bemerkt, dass

die drei erstens erwähnten Arten zu einer ökologischen Gruppe gehören, d. h. zu den ursprünglichen Steppentieren, die sich an das Leben im Kulturlande anpassen können, da sie auch an Wegrändern, Feldrainen u. drgl. vorkommen, während *Amphimallus altaicus* Mnnh. nur auf warmen aus Kalk oder Gyps gebauten Hügeln mit ursprünglicher Steppenflora, früher in Westpodolien, jetzt hier südlich vom Dniestr gefunden wurde.

Herrn Prof. Dr. K. Penecke (Černauti) und meinem Kolgen Dr. Stanisław jun. Smreczyński (Kraków) sei mein herzlichster Dank für die Determination einiger Curculioniden ausgesprochen.

Lwów — Z drukarni Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.